

Житомирський державний університет імені Івана Франка
Навчально–науковий інститут педагогіки

**ІНСТРУКТИВНО–МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДО
ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З
Вибіркової освітньої компоненти
«АРТ–ТЕХНОЛОГІЇ В РОБОТІ З ДІТЬМИ»**

Житомир 2025

*Рекомендовано до друку вченою радою Житомирського державного
університету імені Івана Франка*

протокол №13 від 27 червня 2025 року

Рецензенти:

Карапузова Ірина – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка;

Кучинська Лілія – кандидат педагогічних наук, викладач кафедри суспільно-гуманітарних дисциплін, методист з дошкільної освіти лабораторії методичного забезпечення КЗ «Житомирський ОППО»ЖОР;

Федорова Марія - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та методик дошкільної й інклюзивної освіти Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Інструктивно–методичні матеріали до практичних занять із вибіркової освітньої компоненти «Арт–технології в роботі з дітьми» / уклад. Сорочинська О., Панченко Є. Житомир: Вид–во ЖДУ ім. І. Франка, 2025. 34 с.

Інструктивно–методичні матеріали до практичних занять із вибіркової освітньої компоненти «Арт–технології в роботі з дітьми» містять тематику занять, основні питання, необхідні для поглиблення та розширення знань здобувачів вищої освіти стосовно використання арт–технологій у роботі з дітьми. Інструктивно–методичні матеріали до практичних занять можуть бути використані викладачами та здобувачами закладів вищої освіти у професійній діяльності.

УДК 373.2.091.33:615.85

© Сорочинська О., Панченко Є. 2025

© Житомирський державний університет імені Івана Франка, 2025

ЗМІСТ

Передмова.....	4
Опис освітньої компоненти «Арт–технології в роботі з дітьми».....	5
Методичні вказівки до проведення практичних занять.....	6
Рекомендації до підготовки та проведення практичних занять.....	8
Практичне заняття № 1.....	8
Тема: Основи арт–технологій в системі освіти дітей (заняття тренінг)	
Практичне заняття № 2.....	10
Тема: Образотерапія – розвиток мистецтва (малюнок, ліплення, аплікація, конструювання).	
Практичне заняття № 3.....	12
Тема: Основи казкотерапії та бібліотерапії.	
Практичне заняття № 4.....	14
Тема: Піскова (піщана) терапія.	
Практичне заняття № 5.....	16
Тема: Арт–технології в музичній діяльності дітей (музикотерапія, вокалотерапія).	
Практичне заняття № 6.....	18
Тема: Танцювально–рухова терапія.	
Практичне заняття № 7.....	20
Тема: Імаготерапія (лялькотерапія, драмотерапія)	
Практичне заняття № 8.....	22
Тема: Конструктивно–будівельна діяльність дітей дошкільного віку дошкільного віку з елементами арт–мистецтва.	
Практичне заняття № 9.....	24
Тема: Гудзикотерапія. Камінчики Марблс у корекційно–розвивальній роботі.	
Практичне заняття № 10.....	26
Тема: Мульттерапія, фототерапія, кінотерапія.	
Практичне заняття №11.....	28
Тема: Проективна діяльність дітей дошкільного віку в розвитку дітей. Колажування.	
Рекомендована література.....	31
Словник термінів.....	33

ПЕРЕДМОВА

Мета вивчення освітньої компоненти: засвоєння здобувачами вищої освіти базових знань щодо специфіки застосування арт–технологій в роботі з дітьми дошкільного віку, опанування компетентностями включення арт–технологій у різні види дитячої діяльності для різнобічного розвитку дошкільників, стимулювання їх творчо–продуктивної діяльності, креативності та нестандартного мислення.

Основними цілями вивчення освітньої компоненти є:

- Ознайомити здобувачів вищої освіти з принципами, завданнями, критеріями відбору арт–технологій для роботи з дітьми дошкільного віку.
- Опрацювати зміст, вимоги, особливості застосування арт–технологій в різних формах роботи з дітьми.
- Усвідомлення майбутніми фахівцями інтегрованого підходу у застосуванні арт–технологій в роботі з дітьми дошкільного віку.
- Розкрити майбутнім фахівцям в галузі дошкільної освіти зміст арт–технологій, що сприяють культурному, психологічному, фізичному і соціальному розвитку дітей дошкільного віку.
- Опанування уміннями планування, організації, аналізу різноманітних форм роботи з дітьми у процесі застосування арт–технологій.

Результати навчання:

Здобувач повинен знати:

- сутність процесу розвитку креативності, творчості, інженерного мислення дошкільників в процесі застосування арт–технологій;
- вітчизняний та закордонний досвід роботи щодо застосування арт–технологій в роботі з дітьми дошкільного віку;
- методологічні підходи застосування арт–технологій в різних формах навчальної та виховної діяльності;
- проєктування авторських арт–технологій для роботи з дітьми дошкільного віку;
- основні форми, методи, прийоми та засоби у застосуванні арт–технологій в роботі з дітьми дошкільного віку.

Здобувач повинен вміти:

- правильно застосовувати арт–технології в роботі з дітьми дошкільного віку;
- розробляти та запроваджувати інтегровані освітні проєкти на базі арт–технологій в системі дошкільної освіти;
- впроваджувати пріоритетні форми презентації пізнавальної інформації;
- добирати та використовувати методи навчання для формування зачатків художнього смаку до літератури, музики, образотворчого мистецтва в дітей дошкільного віку;
- моделювати і реалізовувати спільну партнерську діяльність вихователя і дітей в арт–просторі;
- володіти соціальними навичками (soft–skills): умінням комунікувати, мати навички роботи в команді, використовувати мистецтво для вираження своїх знань думок почуттів ставлень.

ОПИС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ОПП / ОНП рівень вищої освіти	Характеристика освітньої компоненти	
		денна форма	заочна форма
Кількість кредитів – 4	відповідно до переліку (https://zu.edu.ua/offic/licence.pdf ...	Вибіркова	
	відповідно до переліку (https://zu.edu.ua/offic/licence.pdf ...		
Модулів – 1	відповідно до переліку https://zu.edu.ua/offic/pr-pred-spec.pdf ...	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120		III	
Тижневих годин для денної форми: аудиторних – 3,3 самостійної роботи здобувача – 6,7 год.	відповідно до переліку (https://zu.edu.ua/offic/licence.pdf	Лекції	
		18 год.	4 год.
		Практичні / Семінарські	
		22 год.	6 год.
		Лабораторні	
		- год.	- год.
		Самостійна робота	
		40 год.	54 год.
		Індивідуальна робота	
		40 год.	56 год.
		Вид контролю: залік	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми – 33,3 % : 66,7%

для заочної форми – 8,33 % : 91,64 %

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Для проведення практичного заняття освітньої компоненти «Арт–технології в роботі з дітьми» обираються двоє ведучих із навчальної групи.

I. Рекомендації для ведучих стосовно проведення заняття.

- розподілити питання, що пропонуються для розгляду серед студентів групи;
- скласти план–конспект проведення заняття (обов’язково визначити мету даного заняття);
- продумати перехід від попереднього питання до наступного (стисло повторити основні положення питання, що розглядалося в ігровій, розважальній формі, можливо використання тестових завдань, ребусів, кросфродів);
- підбивання підсумків заняття.

II. Тестовий контроль, який проводить викладач.

Мета: перевірка знань основних понять теми, що вивчається.

Тестовий контроль – це вид письмового контролю, який передбачає:

- формулювання питань у згорнутому вигляді;
- чітку, коротку відповідь на питання у письмовому вигляді;
- час проведення 5–7 хвилин.

III. Опитування за питаннями, передбаченими у плані заняття.

Підготовка до проведення опитування:

- опрацювання конспекту лекцій, підручників, посібників з теми заняття;
- розробка блок–схеми з певного питання;
- складання конспекту проведення опитування (при проведенні опитування застосовувати запитання, що потребують репродуктивної відповіді та проблемні запитання);
- висновок (стисло повторити основні положення питання, що розглядалося).

Вимоги до проведення опитування:

- наявність презентації;
- наявність конспекту опитування.

Рекомендації до виконання практичних завдань.

Виконання практичних завдань є обов’язковим складником вивчення навчальної дисципліни.

Алгоритм підготовки.

1. Опрацювати питання з теми
 2. Знайти приклади подібних завдань в інтернеті, літературі, переглянути та проаналізувати їх.
 3. На основі вивченого матеріалу розробити авторську казку / гру / заняття тощо.
- Підібрати необхідні матеріали та обладнання.
 - Представити практичне завдання на парі.

Підготовка до підсумкової модульної роботи (ПМР) та заліку має на меті узагальнення та систематизацію знань з окремого модуля або дисципліни у цілому.

Алгоритм виконання

1. Ознайомтеся з переліком питань та завдань до ПМР або заліку.
2. Підберіть підручники, інструктивно–методичні матеріали або іншу довідкову літературу, необхідну для підготовки (її перелік Ви можете знайти в робочій програмі або інструктивно–методичних матеріалах).
3. Перегляньте зміст кожного питання, користуючись власними конспектами або підручниками.
4. Визначте рівень знань з кожного питання.
5. Визначте питання, які потребують ретельнішої підготовки (опрацювання додаткової літератури, складання конспектів, схем, виконання окремих завдань тощо). З цією метою зверніться до алгоритму підготовки теоретичних питань до практичних занять та виконання завдань до лабораторних занять.
6. Для самоперевірки перекажіть теоретичні питання або виконайте практичне завдання.

Примітка: якщо у Вас виникають труднощі під час підготовки окремих теоретичних питань або виконанні практичних завдань, Ви можете звернутися за консультацією до викладача. Час проведення консультацій зазначений у графіку проведення консультацій (кафедра теорії та методик дошкільної й інклюзивної освіти).

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПІДГОТОВКИ ТА ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Модуль 1. Арт–технології для розвитку продуктивно–творчої, художньо–мистецької діяльності дітей дошкільного віку

Практичне заняття № 1

Тема: Основи арт-технологій в системі освіти дітей (заняття тренінг).

Мета: розкрити історичні факти розвитку та становлення арт-терапії як науки, сформулювати її основні цілі, форми та переваги, розкрити особливості використання арт-терапевтичних методів у роботі з дітьми різного віку.

Професійна спрямованість: ознайомитися з історією розвитку та становлення арт-терапії, видами арт-занять та засобами, які на них використовуються.

Основні поняття: арт-терапія, арт-заняття, театралізація, психодрама, імітаційне моделювання, психологічні ігри-етюди, вільна художня творчість, пізнання культури світу, віртуальні подорожі.

План

1. Історія розвитку та становлення арт-терапії як самостійного напрямку психології.
2. Теорії арт-терапії: сутність, цілі форми, переваги.
3. Використання методів арт-терапії у роботі з дітьми різного віку.
4. Структура арт-терапевтичного заняття з дітьми.
5. Включення елементів мистецтва як засобу діяльності педагога і дітей.
6. Види арт-занять (театралізація, психодрама, імітаційне моделювання, психологічні ігри-етюди, вільна художня творчість, пізнання культури світу, віртуальні подорожі).
7. Засоби арт-технологій.

Практичне завдання

Знайдіть відео з фрагментом арт-терапевтичного заняття з дітьми та проаналізуйте його структуру на парі.

Питання для самоперевірки

1. Що таке арт-терапія?
2. Опишіть структуру арт-терапевтичного заняття з дітьми дошкільного віку.
3. Які методи відносять до арт-терапевтичних?
4. Які види арт-занять використовують у роботі з дітьми дошкільного віку?
5. Які арт-терапевтичні засоби застосовують під час арт-занять?

Тестовий контроль

1. Поняття арт-терапії було введено:

- а) Маргарет Наумбург;
- б) Едіт Крамер;
- в) Адріаном Хіллом;
- г) Ханною.

2. Основною технікою арт-терапевтичного впливу є техніка:

- а) сновидінь;
- б) активної уяви;
- в) малювання;
- г) відпрацювання почуттів.

3. Суть ситуативних педагогічних завдань творчої професійної діяльності вихователя ЗДО полягає:

- а) залежно від непередбачуваної ситуації педагог комбінує, обирає, реконструює способи та форми впливу, змісту інформації;
- б) вносить інноваційні зміни у методику викладання, у систему взаємодії;
- в) створенні образу результату, відбір, комбінуванні, корекції, реконструюванні процесу, що призводить до кінцевого результату;
- г) формуванні гармонійної особистості.

4. В якому році з'явився термін арт-терапія:

- а) 1920 р.
- б) 1938 р.
- в) 1941 р;
- г) 1966 р.

5. Еволюція поняття «арт-терапія» відображає процеси відокремлення трьох самостійних напрямків:

- а) біологічного, психічного, історичного;
- б) педагогічного, культурного, психологічного;
- в) медичного, біологічного, філософського;
- г) медичного, соціального, педагогічного.

6. До технік ізотерапії відноситься:

- а) монотипія;
- б) заземлення;
- в) страшна маска;
- г) автопортрет в пісочниці.

7. Терапевтичний вплив драматизації та інсценування – це:

- а) казкотерапія;
- б) бібліотерапія;
- в) драмотерапія;
- г) лялькотерапія.

8. Комплексна наукова дисципліна, що вивчає закономірності смислового та емоційного сприйняття текстів і розробляє методи психологічної корекції особистості за допомогою читання або прослуховування спеціально дібраних текстів із книжок та інших носіїв інформації – це:

- а) ізотерапія;
- б) бібліотерапія;
- в) імаготерапія;
- г) ігротерапія.

9. Який вид терапії полягає у використанні образотворчого мистецтва (найчастіше це малювання, але до нього відноситься і ліплення

з глини, пластиліну, декорування) в якості лікування психічних розладів різного ступеня :

- а) ізотерапія;
- б) казкотерапія;
- в) імаготерапія;
- г) ігротерапія.

10. Використання різних видів театру для терапії дітей – це:

- а) ізотерапія;
- б) казкотерапія;
- в) імаготерапія;
- г) ігротерапія.

Практичне заняття № 2

Тема: Образотерапія (ізотерапія) – розвиток мистецтва (малюнок, ліплення, аплікація, конструювання).

Мета: розкрити особливості застосування методу образотерапії в роботі з дітьми, розвивати творчий потенціал студентів.

Професійна спрямованість: набувати навичок у використанні різних технік образотерапії в роботі з дітьми дошкільного віку.

Основні поняття: образотерапія, малювання, ліплення, аплікація, конструювання, «Акватуш», «Монотипія», «Малювання клубком», «Ниткографія», «Малювання по колу».

План

1. Загальні уявлення про образотерапію.
2. Класична методика образотворчої діяльності дітей дошкільного віку (ліплення, конструювання, аплікація, малювання).
3. Форми та види малювання, їх методичні особливості в роботі з дітьми.
4. Значення кольору та особливості сприйняття продуктів творчості в ізотерапії.
- 5 Основні етапи образотерапії.
6. Техніки малювання («Акватуш», «Монотипія», «Малювання клубком», «Ниткографія», «Малювання по колу» і т.д.).
7. Робота з пластиліном, глиною, тістом.

Практичне завдання

1. Підібрати серію образотерапевтичних методик для роботи з дітьми дошкільного віку (з малювання/ліплення/аплікації/конструювання: одну на вибір).
2. Провести на практичному занятті одну з технік малювання/ліплення/аплікації.
3. Розробити рекомендації для батьків на тему: «Чому дитину не варто вчити малювати?».

Питання для самоперевірки

1. Що таке образотерапія?
2. Для розв'язування яких проблем рекомендується застосовувати образотерапію?

3. Охарактеризуйте етапи образотерапії.
4. Які техніки малювання використовують під час арт-терапевтичних занять?
5. Які види дитячої творчості відносять до образотерапії?
6. Які засоби використовують під час занять з ліплення?
7. Що таке малювання?
8. Охарактеризуйте поняття «аплікація»

Тестовий контроль

1. Засновниками образотерапії (ізотерапії) вважають:

- а) М. Сімона, А. Ардье;
- б) А. Хілла, К. Густава;
- в) Ф. Дольта, З. Фрейда;
- г) Е. Еріксона, К. Хорні.

2. Під час образотерапії використовуються такі матеріали:

- а) музичні інструменти;
- б) фарби, олівці, пластилін;
- в) книги;
- г) ляльки.

3. Ліплення – це

- а) це продуктивна діяльність, в процесі якої створюються різноманітні іграшки з різних матеріалів або споруди з будівельних матеріалів та конструкторів;
- б) це декоративно – силуетний спосіб зображувальної діяльності;
- в) це пластичне, об'ємне зображення предметів;
- г) це графічно-живописний засіб зображення предметів і явищ, основою якого є колорит, форма, композиція.

4. Малювання – це:

- а) це продуктивна діяльність, в процесі якої створюються різноманітні іграшки з різних матеріалів або споруди з будівельних матеріалів та конструкторів;
- б) це декоративно-силуетний спосіб зображувальної діяльності;
- в) це пластичне, об'ємне зображення предметів;
- г) це графічно-живописний засіб зображення предметів і явищ, основою якого є колорит, форма, композиція.

5. Конструювання – це:

- а) це продуктивна діяльність, в процесі якої створюються різноманітні іграшки з різних матеріалів або споруди з будівельних матеріалів та конструкторів;
- б) це декоративно-силуетний спосіб зображувальної діяльності;
- в) це пластичне, об'ємне зображення предметів;
- г) це графічно-живописний засіб зображення предметів і явищ, основою якого є колорит, форма, композиція.

6. Аплікація – це:

- а) це продуктивна діяльність, в процесі якої створюються різноманітні іграшки з різних матеріалів або споруди з будівельних матеріалів та

конструкторів;

б) це декоративно-силуетний спосіб зображувальної діяльності;

в) це пластичне, об'ємне зображення предметів;

г) це графічно-живописний засіб зображення предметів і явищ, основою якого є колорит, форма, композиція.

7. Для вільнішого вираження думок дитини під час малювання доцільно використовувати:

а) олівці;

б) фломастери;

в) ручку;

г) акварель.

8. Мандала – це:

а) засіб малювання;

б) засіб ліплення;

в) засіб конструювання;

г) засіб аплікації.

9. До ахроматичних кольорів відносять:

а) чорний;

б) червоний;

в) синій;

г) жовтий.

10. До холодних кольорів відносять;

а) червоний;

б) оранжевий;

в) жовтий;

г) синій.

Практичне заняття № 3

Тема: Основи казкотерапії та бібліотерапії.

Мета: розкрити особливості застосування методу казкотерапії та бібліотерапії в роботі з дітьми, розвивати творчий потенціал студентів.

Професійна спрямованість: набувати навичок використання казкотерапії та бібліотерапії під час терапевтичної роботи з дітьми дошкільного віку.

Основні поняття: казкотерапія, бібліотерапія.

План

1. Історія виникнення казкотерапії. Поняття казкотерапії.

2. Принципи та функції казок.

3. Принципи терапевтичного ефекту казки.

4. Основні прийоми роботи з казкою. Види казок.

5. Методи роботи з казкою для розвитку в дітей літературної творчості та креативного мислення.

6. Моральний урок. Виховання почуттів.

7. Терапевтичні можливості бібліотерапії як сучасного методу.

Практичне завдання

1. Підібрати серію казок для роботи із дитячими страхами, конфліктними

ситуаціями, шкідливими звичками тощо. Представити їх.

2. Провести конкурс авторських терапевтичних казок (зняти відео читання/розповідання казки).

3. Створити колективний проєкт «Кожен по слову – казка готова»

Питання для самоперевірки

1. Що таке казкотерапія?
2. Що таке бібліотерапія?
3. Перерахуйте функції казкотерапії та опишіть їх.
4. Схарактеризуйте основні прийоми роботи з казкою.
5. Які етапи розвитку казкотерапії виділяють?
6. Які існують види казок?
7. Для розв'язання яких проблем використовують бібліотерапію?

Тестовий контроль

1. Скільки етапів виділяють у розвитку казкотерапії:

- а) два;
- б) три;
- в) чотири;
- г) п'ять.

2. Першим етапом розвитку казкотерапії є:

- а) усна народна творчість;
- б) збір і вивчення казок і міфів;
- в) сценарії нашого життя;
- г) комплексна казкотерапія.

3. Який етап розвитку казкотерапії пов'язаний з розумінням казкотерапії як цілісної виховної системи, перевіреної багатьма поколіннями наших предків:

- а) усна народна творчість;
- б) збір і вивчення казок і міфів;
- в) сценарії нашого життя;
- г) комплексна казкотерапія.

4. Яка функція казкотерапії передбачає виявлення вже наявних життєвих сценаріїв і стратегій поведінки дитини:

- а) прогностична;
- б) діагностична;
- в) терапевтична;
- г) корекційна.

5. Ця функція використовується для забезпечення позитивних змін у стані та поведінці дитини:

- а) прогностична;
- б) діагностична;
- в) терапевтична;
- г) організаційна.

6. Коли бібліотерапія була науково обґрунтована:

- а) на початку 19 ст.;
- б) кінець 19 ст.;

в) початок 20 ст.;

г) кінець 20 ст.

7. Спочатку бібліотерапія використовувалася як лікувальне читання

у:

а) шпитальних і санаторних бібліотеках;

б) психіатричних лікарнях;

в) школах;

г) дитячих садках.

8. Коли бібліотерапію почали використовувати в лікуванні дітей:

а) у 1850-ті рр.;

б) у 1900-ті рр.;

в) у 1950-ті рр.;

г) у 1990-ті рр.;

д) у 2000-х рр.

9. Провідну роль у розвитку бібліотерапії відіграли праці:

а) Е. Еріксона, Е. Берна;

б) З. Фрейда, І. Павлова;

в) Е. Фромма, А. Маслоу;

г) К. Роджерса, О. Шпенглера;

д) Х. Спотніца, В. Райха.

10. Яку книгу у 1272 році було вперше використано (цей факт був задокументований) з лікувальною метою:

а) Біблію;

б) Синайський кодекс;

в) Остромирове Євангеліє;

г) Євангелія Гаріми;

д) Коран.

Практичне заняття № 4

Тема: Піскова (піщана) терапія.

Мета: ознайомлення із особливостями проведення корекційних занять із застосуванням піскової терапії як виду арт-терапії, опрацювання методик піскової терапії.

Професійна спрямованість: сприяти розвитку умінь використовувати піскову терапію під час терапевтичних занять з дітьми дошкільного віку.

Основні поняття: піскова терапія.

План

1. Історія виникнення піскової терапії.
2. Зміст піскової терапії, її переваги та недоліки.
3. Вплив піскової терапії на дітей дошкільного віку.
4. Стадії гри з піском.
5. Підготовка до роботи з піском.
6. Піскова анімація. Піскові розкопки.

Практичне завдання

Підготувати ігри та вправи з використанням піскової терапії,

продемонструвати їх на занятті.

Питання для самоперевірки

1. Що таке піскова терапія?
2. Які стадії гри з піском виділяють під час піскової терапії?
3. Які є недоліки піскової терапії для дітей дошкільного віку?
4. Які переваги піскової терапії у роботі з дітьми дошкільного віку?
5. Які вимоги ставляться до піску, з яким мають взаємодіяти діти?
6. Які види мініфігурок використовують під час гри з піском?
7. Яким вимогам має відповідати пісочниця у ЗДО?

Тестовий контроль

1. Вперше термін піскова терапія був запропонований:

- а) М. Ловенфельд;
- б) К. Юнгом;
- в) Д. Калф;
- г) Л. Штейнхард.

2. Вперше пісочницю в ігровій психотерапії запровадила:

- а) М. Ловенфельд;
- б) Д. Калф;
- в) Л. Штейнхард;
- г) К. Юнг.

3. У якому році пісочницю вперше застосували в ігровій терапії з дітьми:

- а) у 1900 р.;
- б) в 1929 р.;
- в) в 1950 р.;
- г) в 1981 р.

4. Оптимальним полем для зорового сприйняття буде ящик такого розміру:

- а) 30х30х8;
- б) 40х50х7;
- в) 50х70х8;
- г) 90х90х10.

5. Яким кольором рекомендується фарбувати внутрішню поверхню (дно та боки) ящика для піску:

- а) червоним;
- б) жовтим;
- в) чорним;
- г) блакитним.

6. «Чистити» пісок (промивати, виставляти на сонце) слід:

- а) кожен тиждень;
- б) раз у місяць;
- в) раз у 2-3 місяці;
- г) раз у пів року.

7. Висота мініфігурок для піскової терапії не повинна перевищувати:

- а) 8-10 см;

- б) 11-13 см;
- в) 14-16 см;
- г) 15-17 см.

8. Оберіть символічне значення піску у пісковій терапії:

- а) засіб передачі метафоричного, відчуття нескінченності, нестійкості, змінності, байдужості тощо;
- б) метафора глибини, спокою, бурхливого руху, чистоти тощо;
- в) символ чистоти, взаєморозуміння та духовного досвіду;
- г) символ істини.

9. Під час якої стадії гри з піском дитина намагається охопити якнайбільше іграшок, безладно розміщує їх на пісочному аркушу, часто перемішує їх з піском :

- а) стадії розв'язання конфлікту;
- б) стадії боротьби;
- в) стадії хаосу;
- г) такої стадії не існує.

10. Під час цієї стадії гри з піском на пісочний аркуш несвідомо переносяться внутрішні конфлікти: агресія, образи, тривога, нездужання, реальні конфліктні взаємини тощо:

- а) стадія хаосу;
- б) стадія розв'язання конфлікту;
- в) стадія боротьби;
- г) стадія бездіяльності.

Практичне заняття № 5

Тема: Арт-технології в музичній діяльності дітей (музикотерапія, вокалотерапія).

Мета: розкрити особливості застосування музикотерапії та вокалотерапії в роботі з дітьми, розвивати творчий потенціал студентів.

Професійна спрямованість: сприяти засвоєнню здобувачами освіти основних положень музикотерапії та бібліотерапії, набувати навичок використовувати зазначені види арт-технологій у корекційній роботі з дітьми дошкільного віку.

Основні поняття: музикотерапія, вокалотерапія.

План

1. Арт-технології в музичній діяльності дітей (музикотерапія, вокалотерапія).
2. Напрями лікувального впливу музикотерапії. Її форми та механізми.
3. Організація занять з музикотерапії в умовах освітнього процесу закладів освіти.
4. Музикотерапія в корекційно-реабілітаційній роботі із дітьми з ООП.
5. Поняття про вокалотерапію. Особливості використання вокалотерапії у ЗДО.

Практичні завдання

1. Підготувати фрагмент заняття з використанням музикотерапії.

2. Підібрати музичні твори для роботи з різними проблемними питаннями в процесі виховання дітей дошкільного віку.

Питання для самоперевірки

1. Що таке музикотерапія?
2. Що таке вокалотерапія?
3. Який вплив музикотерапія має на дошкільника?
4. Для розв'язування яких проблем рекомендується використовувати вокалотерапію?

Тестовий контроль

1. Одним з перших дослідників цілющого впливу музики на людину був:

- а) Аристотель;
- б) Платон;
- в) Піфагор;
- г) Демокріт.

2. Перші спроби наукового пояснення феномену музичного мистецтва з'являються у:

- а) у 15-му ст.;
- б) у 16-му ст.;
- в) у 17-му ст.;
- г) у 19-му ст..

3. Американська музикотерапія має:

- а) глибинну орієнтацію;
- б) емпірико-клінічну орієнтацію;
- в) гештальт-орієнтований напрямок;
- г) трансактну орієнтацію.

4. Гучна музика з підкресленими ритмами ударних інструментів :

- а) має антистресову дію;
- б) викликає збуджений стан людини;
- в) шкідлива для слуху і для нервової системи;
- г) не має ніякої дії на людину.

5. Заспокійливу, врівноважену дію на нервову систему надає:

- а) «Каприз № 24» Нікколо Паганіні;
- б) «Болеро» Равеля;
- в) «Місячна соната» Бетховена;
- г) «Весна священна» Стравінського.

6. Як впливає на людину абсолютне безшумне середовище:

- а) заспокоює;
- б) негативно впливає на нервову систему;
- в) нормалізує роботу мозку;
- г) покращує самопочуття людини.

7. У Давньому Єгипті за допомогою хору лікували:

- а) безсоння;
- б) нервові розлади;
- в) хвороби серця;

г) хвороби мозку.

8. Сучасні дослідження свідчать, що звуки на голосну «А»:

- а) стимулюють роботу мозку;
- б) допомагають при лікуванні кашлю, бронхіту;
- в) поліпшують роботу голосових зв'язок;
- г) зміцнюють серцево-судинну систему.

9. Який звук поліпшує роботу голосових зв'язок, органів дихання та сечового міхура:

- а) звук «И»;
- б) звук «У»;
- в) звук «І»;
- г) звук «О».

10. Поліпшити роботу слухового аналізатора та зміцнити дихальну систему допоможе проспівування:

- а) звуку «И»;
- б) звуку «У»;
- в) звуку «І»;
- г) звуку «О».

Практичне заняття № 6

Тема: Танцювально-рухова терапія.

Мета: ознайомлення з особливостями проведення корекційних занять із застосуванням танцювально-рухової терапії як виду арт-терапії.

Професійна спрямованість: набувати навичок у використанні технік танцювально-рухової терапії, сприяти засвоєнню особливостей танцювальної терапії, хореотерапії, ритмопластики.

Основні поняття: танцювально-рухова терапія, хореотерапія, ритмопластика, кінезітерапія.

План

1. Техніки танцювальної терапії.
2. Історія виникнення хореотерапії.
3. Особливості ритмопластики.
4. Танцювально-рухова терапія для дітей дошкільного віку.
5. Етапи роботи з танцювальної терапії для дошкільнят.

Практичне завдання

Підготуйте дві вправи, які можна використовувати для танцювально-рухової терапії (обрати вікову групу на свій вибір).

Питання для самоперевірки

1. Що таке танцювальна терапія?
2. Що таке ритмопластика?
3. Які особливості ритмопластики у роботі з дітьми дошкільного віку?
4. Які функції виконує танцювальна терапія?
5. Перерахуйте етапи роботи з танцювальної терапії у ЗДО.
6. Яка структура занять з танцювально-рухової терапії.

Тестовий контроль

1. Танцювально-рухова терапія має психологічну основу і спирається на вчення:

- а) Карла Юнга;
- б) Абрагама Маслоу;
- в) Зигмунда Фрейда;
- г) Жана Піаже.

2. Розвиток сучасної хореотерапії пов'язують з ім'ям:

- а) Адріана Хілла;
- б) Вільгельма Райхома;
- в) Труді Шупа;
- г) Меріан Чейз.

3. Меріан Чейз виділяє наступну структуру заняття з ТРТ:

- а) розминка, розвиток теми, завершення;
- б) вибір атрибутів, розминка, танцювальні вправи; завершення;
- в) розминка, танцювальні вправи, обговорення проблем, рефлексія;
- г) емоційний розігрів, розминка, рефлексія.

4. На етапі завершення заняття з ТРТ є доцільним використання такої вправи:

- а) ходьба по-різному;
- б) побажання;
- в) імпровізація/креативні танці;
- г) дзеркало (один показує, а інші повторюють).

5. Усвідомлення власного тіла, створення його позитивного образу, розвиток навичок спілкування, дослідження почуттів і набуття навичок групового досвіду є метою:

- а) музикотерапії;
- б) піскової терапії;
- в) танцювальної терапії;
- г) фототерапії.

6. Що не є функцією танцювальної терапії:

- а) психофізіологічна;
- б) спілкування;
- в) внутрішньоособистісна;
- г) соціально-психологічна.

7. Перехід танцю в терапевтичну модальність здійснено:

- а) Меріан Чейз;
- б) Адріаном Хіллом;
- в) Вільгельмом Райхом;
- г) Труді Шуп.

8. Хто є автором теорії «м'язового панцира», яка внесла істотний внесок у розвиток танцювально-рухової терапії;

- а) Адріан Хілл;
- б) Меріан Чейз;
- а) Труді Шуп;

г) Вільгельм Райх.

9. На скільки зон Габрієлла Ротт розділила тіло людини для розв'язання психологічних проблем за допомогою руху:

- а) три;
- б) п'ять;
- в) сім;
- г) дев'ять.

10. Оберіть правильну послідовність рухів під час танцювально-рухової терапії:

- а) рухи тулубом – рухи головою – рухи кінцівок;
- б) рухи кінцівок – рухи тулубом – рухи головою;
- в) рухи головою – рухи тулубом – рухи кінцівок;
- г) рухи головою – рухи кінцівок – рухи тулубом.

Практичне заняття № 7

Тема: Імаготерапія (лялькотерапія, драмотерапія).

Мета: розкрити особливості застосування методу імаготерапії в роботі з дітьми, розвивати творчий потенціал студентів.

Професійна спрямованість: сприяти засвоєнню знань про різні види театрів, набувати навичок використовувати театральне мистецтво під час корекційної роботи з дітьми дошкільного віку.

Основні поняття: імаготерапія, драмотерапія, психодрама, театралізована діяльність, ляльковий театр, театр маріонеток, пальчиковий театр, тіньовий театр, театр на фланелеграфі).

План

1. Імаготерапія (лялькотерапія, драмотерапія, театралізована діяльність).
2. Поняття про Хібукі-терапію.
3. Види театрів та їх значення.
4. Театрально-освітній простір – необхідна передумова творчої дитини.
5. Методичні аспекти театралізованої діяльності в різних вікових групах ЗДО.
6. Арт-технології в музичних іграх-драматизаціях, театральній діяльності дітей дошкільного віку.
7. Робота над виразністю мови. Навчання експресії рухів. Мімічні вправи. Жестові етюди. Релаксаційні вправи.
8. Засоби театралізованої діяльності (фігурки з глини, іграшки з кіндер сюрпризів, шумові музичні інструменти, фетрові фігури для фленелеграфа, браслети, маски, театральні костюми та інше)

Практичне завдання

1. За допомогою лялькотерапії / драмотерапії розіграти режисерську ігрову історію, в основі якої закладено травмуючу ситуацію.
2. Розробити арт-терапевтичну гру/вправу з використанням Хібукі.

Питання для самоперевірки

1. Що таке імаготерапія?
2. Які види театру використовують під час арт-терапії?

3. Який вплив має театралізована діяльність на розвиток дитини дошкільного віку?

4. Охарактеризуйте класифікацію театралізованої діяльності.

5. Що таке лялькотерапія?

Тестовий контроль

1. З латинської мови «Imago» переводиться як:

- а) театр;
- б) драма;
- в) образ;
- г) лялька.

2. Метод імаготерапії запропонував:

- а) Дж. Морено;
- б) Е. Іврін;
- в) І. Мейлор;
- б) І. Вольперт.

3. В якому році був запропонований метод імаготерапії:

- а) 1966 р.;
- б) 1976 р.;
- в) 1980 р.;
- г) 1992 р.

4 Який вид театру допомагає дитині добре говорити, готує руку дитини до письма, розвиває мислення:

- а) тіньовий театр;
- б) пальчиковий театр;
- в) театр на липучках (магнітах);
- г) театр масок.

5. Цей вид театру допомагає дитині перевтілюватися у будь-якого персонажа, розкритися, творчо самореалізуватися, подолати свої комплекси, проявити свої найкращі якості:

- а) тіньовий театр;
- б) пальчиковий театр;
- в) театр на липучках (магнітах);
- г) театр масок.

6. Яка функція лялькотерапії забезпечує формування емоційного контакту дітей в колективі:

- а) навчальна;
- б) розвивальна;
- в) релаксаційна;
- г) комунікативна.

7. Основою театру на липучках (магнітах) є:

- а) фігурки, які надягаються на пальчики;
- б) картинки персонажів відомих казок;
- в) маски;
- г) ляльки.

8. Суть виховної функції лялькотерапії полягає у :

- а) збагаченні інформацією про навколишній світ;
- б) розвиткові психічних процесів (пам'яті, уваги, сприйняття тощо) моторики;
- в) психокорекції проявів особистості в ігрових моделях життєвих ситуацій;
- г) знятті емоційного перенапруження.

9. Сутність психодрами полягає в:

- а) підборі ролі («лікувального» образу) з урахуванням індивідуальних, конструктивних форм спілкування;
- б) тому, що пацієнт виконує не готову роль, а вільно під керівництвом психолога розігрує імпровізацію на тему травмуючої ситуації;
- в) тому, що людина ідентифікує себе з образом улюбленого героя;
- г) тому, що з дорогим для дитини персонажем розігрується в особах в режисерській грі історія, пов'язана з травмуючою його ситуацією.

10. Засновником психодрами вважають:

- а) Дж. Морено;
- б) Е. Іврін;
- в) І. Мейлор;
- г) І. Вольперт.

Практичне заняття № 8

Тема: Конструктивно-будівельна діяльність дітей дошкільного віку дошкільного віку з елементами арт-мистецтва.

Мета: ознайомлення із особливостями використання конструктивно-будівельної діяльності під час терапевтичних занять з дітьми дошкільного віку.

Професійна спрямованість: набувати навичок використовувати різні види й типи конструктивно-будівельної діяльності із застосуванням арт-технологій з дітьми дошкільного віку.

Основні поняття: конструктивно-будівельна діяльність, творче конструювання, конструювання з будівельного матеріалу, конструювання з покидькового матеріалу, конструювання з природного матеріалу, конструювання з паперу.

План

1. Особливості організації конструктивно-будівельної діяльності у різних вікових групах ЗДО.
2. Творче конструювання із застосуванням арт-технологій
3. Технології конструювання з будівельного матеріалу.
4. Конструювання з покидькового матеріалу.
5. Конструювання з природного матеріалу.
6. Конструювання з паперу (оригамі, витинанка, флексагони).

Практичне завдання

Підготуватися до проведення творчого конструювання з елементами арт-терапії.

Питання для самоперевірки

1. Що таке конструювання?

2. Які види конструювання використовують у ЗДО?
3. Які засоби доцільно використовувати під час конструювання з природного матеріалу?
4. Які типи конструювання вихователь використовує у роботі з дітьми дошкільного віку?
5. Яким чином творче конструювання допомагає дітям дошкільного віку під час арт-терапевтичних занять?
6. Які конструктори можна використовувати у роботі з дітьми молодшого дошкільного віку?

Тестовий контроль

1. Суть цього конструювання полягає у відтворенні в конструкції запропонованого як зразок предмета.

- а) конструювання за зразком;
- б) за власним задумом;
- в) конструювання за умовами;
- г) за моделями.

2. Найпростішим видом конструювання, який доступний для дітей є:

- а) конструювання з будівельних матеріалів;
- б) із застосуванням спеціальних конструкторів;
- в) з паперу;
- г) з природних матеріалів.

3. Які засоби не використовуються під час конструювання з покидькових матеріалів:

- а) одноразовий посуд;
- б) сірникові коробки;
- в) кольоровий картон;
- г) кришки з пляшок.

4. Конструктивна діяльність набуває творчого характеру в:

- а) ранньому віці;
- б) молодшому дошкільному віці;
- в) середньому дошкільному віці;
- г) старшому дошкільному віці.

5. Для дітей молодшого дошкільного віку доцільно використовувати таку розвивальну гру з конструктором:

- а) «Змайструй споруду за схемою»;
- б) «Розклади за кольором»;
- в) «Зроби деталь таку ж, як на картинці»;
- г) «Розклади за кольором та формою».

6. Виготовлення флексагонів, витинанок, оригамі відноситься до:

- а) конструювання з природних матеріалів;
- б) конструювання з покидькового матеріалу;
- в) конструювання з паперу;
- г) конструювання з будівельних матеріалів.

7. У роботі з дітьми молодшого дошкільного віку під час конструктивно-будівельної діяльності не використовують наступні

матеріали:

- а) об'ємні дерев'яні геометричні фігури;
- б) металевий конструктор;
- г) пластиковий конструктор;
- д) м'які кубики.

8. Про який тип конструювання йдеться в наступному завданні «Сконструювати гараж, в якому зможе поміститися дві машини»:

- а) конструювання за зразком;
- б) за власним задумом;
- в) за умовами;
- г) за моделями.

9. Під час даного конструювання дітям пропонують модель, у якій вигляд окремих деталей прихований (наприклад, конструкція, обклеєна папером):

- а) конструювання за зразком;
- б) за власним задумом;
- в) за умовами;
- г) за моделями.

10. Конструктор, який містить кульки-реп'яхи різних кольорів, які кріпляться між собою за принципом липучки – це:

- а) конструктор Банчемс;
- б) конструктор Лего;
- в) конструктор Zometool;
- г) конструктор Magformers.

Практичне заняття № 9

Тема: Гудзикотерапія. Камінчики Марблс у корекційно-розвивальній роботі.

Мета: ознайомлення з особливостями проведення корекційних занять із застосуванням гудзиків та камінчиків Марблс як засобів арт-терапії.

Професійна спрямованість: набувати навичок у використанні гудзикотерапії та ігор з камінчиками Марблс у корекційній роботі з дітьми дошкільного віку.

Основні поняття: гудзикотерапія, камінці Марблс.

План

1. Поняття про гудзикотерапію. Види гудзикової терапії.
2. Особливості використання гудзикотерапії з дітьми дошкільного віку.
3. Камінчики «Марблс» у корекційно-розвивальній роботі у ЗДО
4. Камінці «Марблс» в роботі з дітьми з особливими освітніми потребами.
5. Ігри з камінчиками Марблс.

Практичні завдання

Підготувати та провести ігри з використанням гудзикотерапії та камінчиків Марблс (дві гри для кожного студента).

Питання для самоперевірки

1. Що таке гудзикотерапія?
2. Для розв'язання яких проблем використовують гудзикотерапію?
3. З яких матеріалів виготовляють камінчики Марблс?
4. Для розвитку яких умінь використовують камінці Марблс?
5. Який алгоритм використовує вихователь на заняттях з дошкільниками під час роботи з камінчиками Марблс?

Тестовий контроль

1. Камінці Марблс з'явилися вперше за часів:

- а) Індійської цивілізації;
- б) Стародавнього Китаю;
- в) Стародавнього Єгипту;
- г) Стародавнього Вавилону.

2. У перекладі з англійської мови «марблс» означає:

- а) камінь;
- б) мармур;
- в) скло;
- г) глина.

3. Камінчики Марблс рекомендується використовувати у корекційній роботі з такого віку:

- а) з 6 місяців;
- б) з 1-го року;
- в) з 2-х років;
- г) з 6-ти років.

4. З якого матеріалу не виготовляють камінці Марблс:

- а) з поролону;
- б) з дерева;
- в) зі скла;
- г) з порцеляни.

5. Для розвитку навичок орієнтування в просторі можна використовувати наступну гру з камінчиками Марблс:

- а) «Якого кольору були квіти»;
- б) «Порахуй та виклади»;
- в) «Скільки складів у слові»;
- г) «Парканчик».

6. З дітьми дошкільного віку ігри з використанням камінчиків Марблс проводять у групах:

- а) до 25 дітей;
- б) до 5 дітей;
- в) до 10 дітей;
- г) до 15 дітей.

7. Оберіть правильний алгоритм роботи з камінчиками Марблс:

- а) сюрпризний момент, масаж долоньок, пальчикова гра, практична робота;
- б) сюрпризний момент, пальчикова гра, практична робота, масаж долоньок;

в) масаж долоньок, сюрпризний момент, пальчикова гра; практична робота;

г) сюрпризний момент, практична робота, масаж долоньок, пальчикова гра.

8. Для дітей старшого дошкільного віку гру з гудзиками можна пожвавити за допомогою наступних прийомів:

а) музичного супроводу;

б) масажу долоньок;

в) вигадуванням імен для гудзиків, супровідною казкою;

г) сюрпризним моментом.

9. За допомогою гудзикового масажу відбувається активізація:

а) логіко-математичний інтелект;

б) мануальний інтелект;

в) мовно-вербальний;

г) музичний інтелект.

10. Гра «Гудзикове лото» спрямована на:

а) розвиток естетичного смаку;

б) збереження психічного здоров'я;

в) зміцнення фізичного здоров'я;

г) розвиток уваги та пам'яті.

Практичне заняття № 10

Тема: Мульти-терапія, фототерапія, кінотерапія.

Мета: ознайомлення з особливостями проведення корекційних занять для дітей дошкільного віку із застосуванням мульт-терапії, фототерапії, кінотерапії як виду арт-терапії.

Професійна спрямованість: набувати навичок використовувати методи мульти-терапії, фототерапії та кінотерапії в роботі з дітьми дошкільного віку під час арт-терапевтичних занять.

Основні поняття: мульт-терапія, фототерапія, кінотерапія.

План

1. Мульт-терапія як один з методів арт-терапії.

2. Структура занять з мульт-терапії.

3. Використання мульт-терапії у роботі зі страхами.

4. Поняття фототерапії.

5. Фототерапія: показання до проведення та особливості процедури у ЗДО.

6. Історія виникнення кінотерапії.

7. Використання кінотерапії з дітьми дошкільного віку.

Практичне завдання

1. Розробити генеалогічне дерево своєї сім'ї у вигляду фотоколажу, відповісти на запитання:

- Чи була у вашої сім'ї якась фамільна справа або захоплення ?
- Якими моральними якостями володіли ваші предки, що цінували в людях і в житті? До чого прагнули, чого уникали?
- Який психологічний спадок ви отримали від своїх предків?

- Як спадковість поколінь відображає ваш фото колаж?
- 2. Підібрати серію мультфільмів, які вчать добрим, справедливим, безкорисним відносинам, дружбі, допомозі один одному тощо.

Питання для самоперевірки

1. Що таке мульт-терапія?
2. Яка структура занять із застосуванням мульт-терапії?
3. Які методи мульт-терапії використовують у ЗДО?
4. Що таке фототерапія?
5. Які існують недоліки фототерапії?
6. Які показання до проведення фототерапії у роботі з дітьми дошкільного віку?
7. Що таке кінотерапія?

Тестовий контроль

1. Етап предметної (чи лялькової) анімації полягає в:

- а) ліпленні персонажів з пластиліну;
- б) створенні зображень за допомогою сипучих матеріалів;
- в) вирізуванні паперових маріонеток;
- г) в оживленні об'ємних предметів.

2. Цей метод полягає у тому, що відео– чи фотокамерою знімаються предмети у русі. Потім вилучаються деякі фази, що дозволяє зробити цей рух незвичайним:

- а) рисова анімація;
- б) сипуча анімація;
- в) піксіляція;
- г) предметна (чи лялькова) анімація.

3. Структура занять з мульт-терапії включає:

- а) 3 етапи;
- б) 4 етапи;
- в) 5 етапів;
- г) 7 етапів.

4. В якому році була написана перша стаття на тему терапії за допомогою кіно:

- а) 1940 р.;
- б) 1951 р.;
- в) 1970 р.;
- г) 1988 р.

5. Який підхід кінотерапії придумав Антоніо Менегетті:

- а) кінойога;
- б) сінемалогія;
- в) фільмотерапія;
- г) режисована фільмотерапія.

6. В основу якого виду фільмотерапії покладена «Навігаційна система усвідомлення»:

- а) кінойога;
- б) сінемалогія;

- в) кінотерапія;
- г) режисована фільмотерапія.

7. Хто є розробником кінойоги:

- а) Джуді Вайзер;
- б) Антоніо Менегетті;
- в) Гарі Соломон;
- г) Тев Спаркс.

8. Термін «фототерапія» ввів:

- а) Джуді Вайзер;
- б) Антоніо Менегетті;
- в) Гарі Соломон;
- г) Тев Спаркс.

9. В яких країнах вперше психотерапевти почали використовувати фотографію як інструмент психологічного консультування:

- а) в Китаї та Японії;
- б) в Нідерландах та Швеції;
- в) в США і Канаді;
- г) у Великобританії та Ірландії.

10. До недоліків фотографії як виду мистецтва відносять:

- а) надає можливість створювати іншу, фантастичну реальність, яку неможливо побачити фізичним зором;
- б) обмежує спонтанність та творчу свободу;
- в) надає можливість творчо комбінувати різні елементи реальності один з одним;
- г) може надавати відчуття свободи.

Практичне заняття № 11

Тема: Проективна діяльність дітей дошкільного віку в розвитку дітей. Колажування.

Мета: ознайомлення з особливостями проведення корекційних занять із застосуванням проектної діяльності та колажування в роботі з дітьми дошкільного віку.

Професійна спрямованість: ознайомити з тематикою арт-проектів у ЗДО та структурою проектів, набувати навичок у використанні проектної діяльності та колажування під час арт-занять з дітьми дошкільного віку.

Основні поняття: проєкт, проєктивна діяльність, арт-проект, колаж, колажування.

План

1. Керівництво вихователем проектною діяльністю дітей дошкільного віку.
2. Структура проективної діяльності.
3. Етапи створення проекту: занурення у проєкт; організація діяльності; реалізація діяльності; презентація результатів.
4. Тематика арт-проектів для дітей дошкільного віку.
5. Реалізація арт-проектів у ЗДО.

6. Колажування в роботі з дітьми дошкільного віку. Види колажів.

Практичне завдання

1. Підготуйте арт-проект для дітей дошкільного віку на будь-яку тематику.

2. Створити колаж на тему: «Арт-технології в роботі з дітьми дошкільного віку»

Питання для самоперевірки

1. Що таке проєкт?

2. Яка структура проєктивної діяльності у ЗДО?

3. Охарактеризуйте етапи створення проєкту з дітьми дошкільного віку.

4. Що таке колажування?

5. Яким чином колажування допомагає дітям дошкільного віку під час арт-терапевтичних занять?

6. Що таке бриколаж?

Тестовий контроль

1. Метод проєктів був розроблений:

а) Маргарет Наумбург;

б) Джоном Дьюї;

в) Адріаном Хіллом;

г) Яксою Квятковскою.

2. Структура проєкту складається з наступних етапів:

а) постановка проблеми, фаза реалізації, фаза завершення;

б) постановка проблеми, складання плану, фаза реалізації, рефлексія;

в) постановка проблеми, визначення мети, фаза розробки, фаза реалізації, фаза завершення;

г) постановка проблеми, фаза розробки, фаза реалізації, визначення перспектив розвитку.

3. На якому етапі проєкту дошкільники шукають рішення проблеми, збирають інформацію, проводять спостереження і досліди, дидактичні та інші ігри, виготовляють матеріальний продукт:

а) постановка проблеми;

б) фаза розробки;

в) фаза реалізації;

г) аналіз ходу роботи над проєктом.

4. На етапі обговорення проблеми, визначення завдань діти:

а) занурюються в проблему, визначають цілі та зміст діяльності;

б) переймаються завданнями, висловлюють думки, планують діяльність, складають схеми, об'єднуються в групи;

в) здійснюють заплановане;

г) презентують готовий продукт у вигляді свята, виставки тощо.

5. Яка умова здійснення проєкту не є успішною:

а) свобода дітей у вираженні власної думки;

б) наявність проблеми, початок, що інтригує;

в) наявність інформаційної та матеріальної бази;

г) неврахування бажань і досвіду учасників проєкту.

6. Перші в історії мистецтва колажі приписують:

- а) Пабло Пікассо, Жоржу Браку;
- б) Джону Гартфільду, Ханні Хох;
- в) Раулю Гаусману, П'єру Дебуше;
- г) Хелен Дагм, Курту Швіттерсу.

7. Прояв хаотичності під час колажування вказує на:

- а) проблемні переживання, пов'язані з життєвим досвідом;
- б) домінування емоційних станів;
- в) прояви слабких особистісних меж;
- г) прагнення приховати якусь інформацію.

8. Порожні місця в колажі, які нічим не заповнені можуть вказувати

на:

- а) проблемні переживання, пов'язані з життєвим досвідом;
- б) домінування емоційних станів;
- в) прояви слабких особистісних меж;
- г) прагнення приховати якусь інформацію.

9. Акомпонування об'ємних деталей і цілих предметів на площині –

це:

- а) аплікація;
- б) бриколаж;
- в) фотоколаж;
- г) асамбляж.

10. Бриколаж – це:

- а) наклеювання вирізаних із паперу елементів на основу;
- б) створення предмета або об'єкта із підручних матеріалів (наприклад, покидькових речей);
- в) використання фотографій як матеріалу;
- г) komponування об'ємних деталей і цілих предметів на площині для творчості.

Рекомендована література

Основна

1. Бабій І.В. Теорія і практика арт-терапії: навч.-метод. комплекс. Умань: Алмі, 2014. 75 с.
2. Ільченко І.С. Арт-терапія: навч. посіб. Для студентів. Умань: Видавничо-поліграфічний центр «Візаві», 2013. 150 с.
3. Кошель А.П., Кульбако Н.П. Використання елементів арт-терапії в умовах освітнього процесу закладів дошкільної освіти: навч.-метод. посіб. Для студентів спеціальності «Дошкільна освіта», методистів, вихователів закладів дошкільної освіти та батьків дітей дошкільного віку. Чернігів: ФОП Баликіна О.В., 2020. 90 С.
4. Локарева Г.В. Використання засобів музичної терапії в самореалізації дітей з особливими потребами. *Вісник Запорізького національного університету*. 2009. № 2. С. 129–133.
5. Олійник О.М. Театрально-ігрова діяльність в умовах дошкільного навчального закладу: навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський: Волощук В.О., 2017. 163 с.
6. Розвиток творчих здібностей дітей дошкільного віку засобами арт-освітніх технік образотворення: метод. посіб. / укл. Л.Б. Міщенко; за ред. І.В. Удовиченко. Суми: Ніко, 2021. 50 с.
7. Силко Р.М. Мульт-терапія як технологія виховання дітей. Активна мульт-терапія. *Вісник*. 2014. № 120
8. Яценко Т.С., Калашник І.В., Чернуха І.О. Арт-терапевтичні технології в роботі психолога. К.: Марич, 2009. 68 с.

Додаткова

1. Андрейчин С.Р. Система впровадження арт-методів у роботу практичного психолога. *Практична психологія та соціальна робота*. 2009. № 5. С. 13 – 19.
2. Методичні вказівки до проведення лабораторних робіт з дисципліни «Арт-терапія» для студентів денної форми навчання напряму підготовки 6.030103 «Практична психологія» ОКР «Бакалавр» / укл. Л.І. Березова. Мукачево: МДУ, 2016. 37 с.
3. Половіна О. Дитина у світі мистецтва. *Дошкільне виховання*. 2021. № 2. С. 3–8
4. Фізер Л.І. Подорож до внутрішнього світу стежинкою творчості. Арттехніки та методи творчого самовираження у корекційно-розвиваючій роботі. Ужгород, 2012. – 101 с.
5. Шульга Л. М. Технологія розвитку творчих здібностей дітей дошкільного віку на заняттях із малювання. Сучасні методики, інновації та досвід практичного застосування у сфері психології та педагогіки : міжнародна науково-практична конференція (Люблін, Польща 20–21.10.2017). С. 144–149.

Інтернет ресурси

1. Використання елементів камінчиків Марблс в сюжетно-рольовій грі https://urok.osvita.ua/materials/edu_technology/vikoristanna-elementiv-kamincikiv-

[marbls-v-suzetno-rolovij-gri/](#)

2. Методика зображувальної діяльності https://pomoshnica-logopeda.blogspot.com/p/blog-page_87.html

3. Методичний посібник «Чудовий світ Марблс»
<https://naurok.com.ua/metodichniy-posibnik-chudoviy-svit-marbls-316751.html>

Словник термінів

Аплікація – це декоративно–силуетний спосіб зображувальної діяльності.

Арт–терапія – це динамічна система взаємодії між учасником (дитиною, дорослим), продуктом його образотворчої творчої діяльності і арт–терапевтом (психологом, педагогом) в арт терапевтичному просторі.

Арт–терапевтичний процес – це безперервна трибічна комунікація і динамічна взаємодія між трьома основними її елементами або учасниками пацієнтом, арт–терапевтом і матеріалом або продуктом образотворчої діяльності.

Бібліотерапія – комплексна наукова дисципліна, що вивчає закономірності смислового та емоційного сприйняття текстів і розробляє методи психологічної корекції особистості за допомогою читання (або прослуховування) спеціально підібраних текстів із книжок та інших носіїв інформації.

Вокалотерапія – метод активної терапії органів і функцій дихання завдяки звуковим вібраціям, діафрагмального дихання, дозованих співацьких навантажень.

Гудзикотерапія – один із видів розвивальної роботи з дітьми дошкільного віку, яка сприяє розвитку дрібної моторики рук дитини.

Драмотерапія – це напрям арт–терапії, який використовує такий прийом, як драматизація, тобто. розігрування спеціально підібраного сюжету.

Ізотерапія – терапія зображувальною творчістю, в першу чергу малюванням.

Імаготерапія – різновид психотерапії, при якій головним засобом досягнення терапевтичного ефекту є розвиток та збагачення особистості пацієнта шляхом активізації творчої активності пацієнта або групи пацієнтів

Імітаційне моделювання – це метод, що дозволяє будувати моделі процесів, що описують, як ці процеси проходили б насправді.

Казкотерапія – метод, що використовує казкову форму для інтеграції особистості, розвитку творчих здібностей, розширення свідомості, удосконалення взаємодії з оточуючим світом.

Камінці Марблс – це кульки овальної або круглої форми, які можуть бути зроблені з глини, дерева, скла, пластику.

Колаж (фр. collage – «наклеювання») – технічний прийом в образотворчому мистецтві, наклеювання на яку–небудь основу матеріалів, що відрізняються від неї за кольором і фактурою.

Конструювання – це продуктивна діяльність, в процесі якої створюються різноманітні іграшки з різних матеріалів або споруди з будівельних матеріалів та конструкторів.

Кінотерапія – це метод терапії, що передбачає перегляд та обговорення кінофільму за допомогою психолога (фільмотерапевта).

Ліплення – це пластичне, об'ємне зображення предметів.

Лялькотерапія – розділ арт–терапії, що в якості прийому психокорекційного впливу використовує ляльку як проміжний об'єкт взаємодії

дитини та дорослого.

Театр ляльок – це театральне видовище, в якому діють ляльки (можуть варіюватися за розмірами і формами, наприклад, бути об'ємними або плоскими), що рухаються за допомогою акторів.

Малювання – це графічно–живописний засіб зображення предметів і явищ, основою якого є колорит, форма, композиція.

Мульт–терапія – це один з методів психотерапії мистецтвом, її розглядають як один із видів арт–терапії, з допомогою якого, відбувається легкий, невимушений коригуючий ефект.

Музикотерапія – це контрольоване використання звуків та музики в лікуванні і реабілітації клієнтів, що представляє собою діяльність, яка включає: відтворення, фантазування, імпровізацію за допомогою людського голосу і вибраних музичних інструментів або прослуховування спеціально підібраних музичних творів.

Пальчиковий ляльковий театр – це набір фігурок різних персонажів, одягнутих на пальчики.

Піскова терапія – це один з методів арт–терапії, який передбачає взаємодію з піском.

Проектна діяльність – це конструктивна і продуктивна діяльність особистості, спрямована на розв'язання життєво значущої проблеми, досягнення кінцевого результату в процесі цілепокладання, планування і здійснення проекту

Психодрама – це терапевтичний груповий процес, під час якого використовується інструмент драматичної імпровізації для вивчення внутрішнього стану людини.

Психологічні ігри–етюди – це вид арт–занять, який допомагає дітям зняти емоційне та психологічне напруження, спонукають помічати красу природи навкруги.

Ритмопластика – це гімнастика з оздоровчою спрямованістю, основним засобом якої є комплекси гімнастичних вправ, різні за своїм характером, які виконуються під ритмічну музику, оформлені танцювальними рухами.

Танцювальна терапія – це психотерапевтичне використання танцю та руху як процесу, що сприяє інтеграції емоційного та фізичного стану особистості.

Театралізована діяльність – це художня діяльність, що пов'язана зі сприйманням творів театального мистецтва і відтворенням в ігровій формі набутих уявлень, вражень, почуттів.

Фототерапія – це терапія, що заснована на застосуванні фотографії та слайдів для вирішення психологічних проблем, а також для розвитку та гармонізації особистості.

Хореотерапія (танцювальна / рухова терапія / кінезітерапія) – використання танцю, пластики та ритміки з лікувальною або профілактичною метою. напрямок арттерапії; складовий елемент музикотерапії; різновид терапії фізичною активністю.